

Αρχιμανδρίτου Σαράντη Σαράντου

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ

(Από ομιλία του π. Σαράντη Σαράντου στους Ίεροσπουδαστές της Ριζαρείου)

Πραγματικά ὁ Ἅγιος Νεκτάριος ἐβίωσε σέ ὅλα καί μέ ὅλα τά μέρη τῆς ὑπάρξεώς του τήν Ὁρθοδοξία μας ,τὴν ὁποία καί ἐρμήνευσε καί ἐξέφρασε προσωπικά καί δυναμικά στό καθολικό πλήρωμα τῶν Ὁρθοδόξων ἀδελφῶν καί γενικότερα στήν Οἰκουμένη.

Εἶναι τόσο πλούσια ἡ προσωπικότητά του , τόσο βαθεῖα , τόσο μεγαλειώδης, συνδυασμένη μέ θεϊκή πραγματικά ἀπλότητα , πού θά ἔπρεπε ὁ φτωχός δικός μας ἀνθρώπινος λόγος νά ἀργήσει. Καί μάλιστα λόγος πού προέρχεται ἀπό χειλὴ ἀδέξια, ἰσχνόφωνα καί κακόηχα σάν τά δικά μου. Συγχωρήστε μου λοιπόν τὴν θρασύτητα καί ἐπιτρέψτε μου νά χρησιμοποιήσω τόν συμβατικό λόγο γιὰ ὠφέλεια ὅλων μας καί γιὰ τὴν κατά δύναμιν τιμὴ πρὸς τόν Ἅγιο τοῦ αἰῶνα μας.

Θεμέλιο σ'αὐτὴν τὴν προσλαλιά ἅς εἶναι τό παρακάτω ὑπαρκτό περιστατικό ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ Ἁγίου.

Μετά ἀπὸ κάποιες περιπέτειες πού μεθόδευσε στή ζωὴ του ὁ μισόκαλλος, βρίσκεται ὁ Ἅγιος ,σάν ἱεροκέρυκας Χαλκίδος ,ἐπίσκοπος ὄντας, στό μικρὸ νησί τῆς Σκιάθου, γιὰ νά λειτουργήσει καί νά κηρύξει. Φιλοξενεῖται ἀπὸ βραδύς σ'ένα ἀπλό δωματιάκι τοῦ νησιοῦ. Περνᾶνε οἱ ὥρες τῆς νύχτας καί τό φῶς τοῦ δωματίου του δέν σβήνει. Κάποιοι περίεργοι βρίσκουν τόν τρόπο νά κρυφοκοιτάξουν. Βλέπουν τόν Ἅγιο Ἐπίσκοπο νά κάνει ἐδαφιαῖες μετάνοιες καί κάτι νά ψελίζει.Τό φῶς ἔσβησε , ὅταν ξεκίνησε γιὰ τὴν πρωϊνὴ ἀκολουθία καί τὴν Θεία Λειτουργία.

Τό γεγονός αὐτό ἀδελφοί ,λέει πάρα πολλά. Βάση στή ζωὴ του ὁ Ἅγιος ἀπὸ τά νεανικά του χρόνια εἶχε αὐτό πού ὅλοι οἱ πατέρες καί ἄγιοι εἶχαν ,τὴ νηπτικὴ ἐργασία , τὴν προσεκτικὴ φροντίδα τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ἀθανάτου καί θεοεικέλου ψυχῆς. Μολονότι ἐπίσκοπος , πεπειραμένος στά πνευματικά , κάποιος ἡλικίας ,ὅμως δέν ἀντικαθιστᾶ μέ τίποτα τὴν ἀγαπημένη του πνευματικὴ ἐργασία γιὰ τὴν προσωπικὴ του ἔνωση μέ τόν ἐν Τριάδι Θεῷ. Δόξα τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ γιὰ τέτοιους ἀνθρώπους πού ἀναδεικνύει σέ ὅλες τίς ἐποχές καί τοὺς ἔχει μαζί ἴσως καί μέ ἄλλους ἀφανεστέρους , δείγματα τῆς Ὁρθοδόξου πνευματικότητος , πού ἀληθινὰ ὄζει (μυρίζει) ἀγάπη Χριστοῦ.

Ὁ Ἅγ. Νεκτάριος γεννήθηκε τὴν 1^η Ὀκτωβρίου τοῦ 1846 στή Συληθρία τῆς Θράκης. Σάν παιδί καί σά νέος ἦταν πολὺ φιλομαθὴς καί ἰδιαίτερα ὅπως οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες , ἀγάπησε τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα καί τά Πατερικά κείμενα. Τό βιβλίό πού ὁ ἴδιος ἐξέδωσε «Λογίων

δησαύρισμα» είναι ακριβές απόσταγμα τῶν Πατερικῶν Μελετῶν στίς ὁποῖες ἀπό μικρός ἀφιερωνόταν. Ἀπ'αὐτό τό ἀνθολόγιο τῶν πολυτίμων μελετῶν του φαίνεται ἡ νηπτική ἐργασία καί ἡ δυνατή ἔφεση πού εἶχε στά βάθη του γιά τόν Θεό καί ἡ δίψα του γιά τήν τελειότητα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς.

Ἀπό πολύ νωρίς συγκεκριμενοποίησε τόν οὐράνιο πόθο του καί τόν ταύτισε μέ τή μοναχική ζωή. Τό 1876 ἐκάρη μοναχός στή Νέα Μονή τῆς Χίου μέ τό ὄνομα Λάζαρος ἀπό Ἀναστάσιος Κεφαλάς. Ἀπό τά στοιχεῖα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς φαίνεται καθαρά ὅτι ἔμεινε τρία χρόνια πραγματικά, ἀσκούμενος στή μοναχική καί μοναδική, ὅπως ἀναφέρεται ἀπό τούς Ἁγίους Πατέρες μας, πολιτεία. Ἡ ἀσκησιμότητα τοῦ παρθενικοῦ βίου τόν ἔκανε προσηνή ἐπειδή συνδύασε τήν τραχύτητα τῆς ἀσκήσεως μέ τήν ἄκρα ταπεινότητα. Γι'αὐτό ἔγινε ἀγαπητός ἀπό τή λοιπή μοναστική ἀδελφότητα, προτάθηκε γιά χειροτονία καί προχειρίσθηκε διάκονος τό 1877 σέ ἡλικία ὄριμη καί σύμφωνη μέ τούς Θεοπνεύστους ἱεροῦς κανόνες, τριάντα ἐνός δηλαδή ἐτῶν, μέ τό ὄνομα Νεκτάριος. Μέ ἄδεια καί εὐλογία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς μετανοίας του συμπληρώνει τίς γυμνασιακές του σπουδές στήν Ἀθήνα, κατόπιν στήν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου, κοντά στόν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιο καί πάλι στήν Ἀθήνα, ὅπου μετά ἀπό εὐδόκιμες θεολογικές σπουδές τό 1885 ἐκατατάχθηκε στούς πτυχιούχους τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς «ὁποίας ὑπῆρξε καί ὑπότροφος». Τό ἐπόμενο ἔτος 1886 χειροτονεῖται πρεσβύτερος καί Ἀρχιμανδρίτης στήν Ἀλεξάνδρεια ἀπό τόν ἴδιο Πατριάρχη Σωφρόνιο, κοντά στόν ὁποῖο ὑπηρέτησε σάν ἱεροκλήρυκας καί γραμματέας τοῦ Πατριαρχείου καί Πατριαρχικός ἐπίτροπος στό Κάιρο. Ἐνα χρόνο ἀργότερα τό 1889 χειροτονεῖται Μητροπολίτης τῆς πάλαι ποτέ διαλαμψάσης Μητροπόλεως Πενταπόλεως ἀπό τόν ἴδιο Πατριάρχη Σωφρόνιο.

Αὐτή τήν ἐπέτειο τῶν ἐκατό χρόνων ἀπό τῆς χειροτονίας του σέ ἐπίσκοπο τιμᾶμε καί γιορτάζουμε σήμερα.

Γιατί ἰδιαίτερα αὐτήν τήν ἐπέτειο ἐξαίρουμε;

Γιατί καί ὁ ἅγ. Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος καί ὁ μέγας Θεολόγος Νικόλαος Καβάσιλας ὑποστηρίζουν ὅτι ὁ ἐπίσκοπος εἶναι ζωντανή εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ καί ζωντανός φορέας ὅλης τῆς Χριστιανικῆς Παραδόσεως. Ἴσως σέ μερικές περιπτώσεις ἀμφιβάλλουμε γιά τά ὑποστηριζόμενα ἀπό τούς ἁγίους, γιατί δέν βλέπουμε πάντοτε σαρκωμένες αὐτές τίς ἀρετές στά Ἐπισκοπικά πρόσωπα. Στήν περίπτωση ὅμως τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου ταυτίσθηκε ἡ ἀληθινή χριστιανική ζωή καί τό ποιμαντικό ἀρχέτυπο μέ τό πρόσωπό του. Οἱ λειτουργίες του, τά κηρύγματα του, ἡ φροντίδα του γιά τήν εὐπρέπεια καί διακόσμηση τῶν Ἱερῶν Ναῶν, τό προσωπικό, ποιμαντικό καί ἀνθρωπιστικό ἐνδιαφέρον, ἡ συμπάθεια στούς καχεκτικούς στήν πίστη καί στήν ἠθική, οἱ διοικητικές του ἱκανότητες καί ἰδιαίτατα ὁ ἄμεμπτος βίος κατάφεραν νά συγκρατοῦν τό θεσμό τῆς Ἐκκλησίας καί τά λογικά πρόβλατα στή μάνδρα τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ποιότητα τῆς Χριστιανικῆς ψυχῆς του καί ἡ Χριστιανική διαύγεια τῶν φρονημάτων του φαίνεται ὀλοκάδαρα στούς ἀδικούς διωγμούς του. «Εἰ ἐμέ ἐδίωξαν καί ὑμᾶς διώξουσιν» δέν εἶπε ὁ Κύριος; Ἀφανεῖς ἀντίχριστες δυνάμεις κατάφεραν νά μεθοδεύσουν ἔτσι κάποιες συκοφαντίες, ὥστε νά ἀπολυθεῖ ἀπό τίς Ἐκκλησιαστικές ἀρχές τῆς Ἀλεξανδρείας καί νά παυθεῖ ἀπό τή θέση του. Καμιᾶ σαφῆς κατηγορία ἀλλά καί καμιᾶ ἀκύρωση τῶν συκοφαντιῶν. Σάν ἐλεύθερος ἀνθρωπος καί ἀδῶως διαμαρτύρεται γιά τήν ἀδικία ἀλλά καί οἱ ἐπιστολές –διαμαρτυρίες πρὸς τόν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιο, λίγο ἀργότερα πρὸς τόν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Φώτιο καί πρὸς τόν Πατριάρχη Ἰωακείμ τόν Γ' εἶναι γεμάτες ἐκκλησιαστικό ἦθος πού σπάνια συναντᾶμε.

Ἄνθρωπος ψημένος στή μοναχική ἄσκηση καί στούς κανόνες ταπεινοφροσύνης , δέν μπορούσε παρά αὐτό τό ἦθος νά ἀποκτήσει τῶν Μεγάλων Πατέρων, πού εἶτε τούς ἐβρίζαν εἶτε τούς ἐγκωμιάζαν, τό ἴδιο αἰσθάνονταν καί ἀνεξίκακα ἀντιδρούσαν.

Οὐδεῖς ἀδοκίμαστος εὐδόκιμος.

Ἀξίζει κανεῖς νά διαβάσει καί μόνο αὐτές τίς ἐπιστολές γιά νά προσεγγίσει αὐτόν τόν πολύτιμο ἀδάμαντα τῆς Ὁρθοδοξίας. Μικρές ἐπιστολές γραμμένες μέ σαφήνεια , γλωσσική ἀριότητα , τέλεια νοήματα , λέξεις ἱεροπρεπεῖς καί κατάμεστες ἀπό σεβασμό στό πρόσωπο πού ἀπευθύνεται καί τό ὅποιο τόν ἀδίκησε. Δέν βρίσκεις ἴχνος δητικότητας νά ὑπολανθάνει. Κρατᾷ τόν πόνο του σέ καθαρά πνευματικό ἐπίπεδο. Αὐτές οἱ ἐπιστολές ἀποπνέουν τό ἄρωμα τῆς ἀπαθούς καί χαριτωμένης ψυχῆς του , πού προετοιμάζεται ἐκδηλα ἀπό τόν Ἐσταυρωμένο Κύριο γιά τή μέλλουσα τιμή καί παγκόσμια δόξα πού τοῦ χάρισε. Ἡ ποιότητα τῆς ψυχικῆς καλλιέργειας του ἐπιβεβαιώνεται καί ἀπό τό ποιμαντικό ἔργο του στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων καί τήν ἀνάλογη ποιμαντική ἐν Χριστῷ ἀγωγή, πού τούς προσέφερε.

Πάνω ἀπό ἑννιακόσιοι πιστοί τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Καῖρου συνέταξαν μιᾷ διαμαρτυρία καί συνάμα ἀποχαιρετιστήριο γράμμα πρὸς τόν Ἅγιο Πενταπόλεως πού δημοσιεύθηκε στήν ἐφημερίδα «Μεταρρύθμισις» τῆς Ἀλεξάνδρειας. Μέσα σ'αὐτό τό γράμμα φαίνεται γιά ἄλλη μιᾷ φορά ἀπό ἄλλη σκοπιά , ἀπό τή σκοπιά τῶν λαϊκῶν, ὁ πραότατος καί εἰρηνικός χαρακτήρας τοῦ Ἁγίου. Στό δημοσίευμα αὐτό δέν ὑποφώσκει ἴχνος ἐμπαθείας ἢ φανατισμοῦ κατά τῶν ἀδικησάντων ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν τόν Ἅγιο Πενταπόλεως.

Πόσο ταπεινά καί χριστοκεντρικά θά εἶχε ἐργασθεῖ ὁ Ἅγιος στήν Ἄμπελο τοῦ Κυρίου , ὥστε νά μεταφυτεύει καί στούς ἄλλους τόν ἀληθινό τρόπο Χριστιανικῆς ζωῆς , τῆς Θεανθρώπινης ζωῆς πού ὁ ἴδιος βίωνε.

Ἀπό τήν ἐπιστολή αὐτή τῶν λαϊκῶν τοῦ Καῖρου φαίνεται ἡ μεγάλη ἐν Χριστῷ ἀγάπη πού τοῦ εἶχαν, φαίνεται διάφανα ἡ ἐν Χριστῷ ἠγετική φυσιογνωμία τοῦ Ἁγίου , ἀλλά τελικά ἡ ὑπακοή (αὐτό εἶναι τό γνήσιο ἐκκλησιαστικό χριστιανικό φρόνημα) καί τοῦ Ἁγίου καί τῶν πνευματικῶν του τέκνων στίς ἀποφάσεις τῆς Μητέρας Ἐκκλησίας. Ἦταν βαδύς καί ὄχι ἐπιπόλαιος καί ὑποπευόταν ὅτι πίσω ἀπό τήν ἀνθρώπινη ἀδικία κρύβονται μεγαλεπίβολα, μά ἀνεξιχνίαστα θεϊκά σχέδια. Καί κατάφερε αὐτήν του τή νοοτροπία νά μεταβιβάσει ζωντανά στό λαό τοῦ Καῖρου, πρᾶγμα πού διακρίνεται μέ ἐνάργεια πρὸς τό τέλος τῆς ἐπιστολῆς-διαμαρτυρίας.

Ἴσως οἱ βουλές τοῦ Θεοῦ ἔχουν διαφορετικές προοπτικές.

Ἐπιτρέψτε μου νά ἐπιμείνω λίγο ἀκόμη σ'αὐτήν τήν κρίσιμη καμπή τῆς ζωῆς του. Ἄν ὁ Ἅγιος ἔπαιρνε κάποια ἄλλη διαφορετική στάση, καταλάβαινε μέ τόν σῶφρονα λογισμό πού τοῦ εἶχε χάρισει ἡ Ὁρθόδοξη μοναχική νηπτική ἄσκηση , καταλάβαινε ὅτι κατάστρεφε ὅ, τι ὠραιότερο, ὅ, τι πιό θεανθρώπινο εἶχε μεταγγίσει στίς ψυχές τῶν πνευματικῶν του τέκνων.

Σάν ἀληθινός Λειτουργός τοῦ Ὑψίστου προτιμᾷ νά ἀδικεῖται παρά νά καταστρέψει στά μάτια καί στίς ψυχές τῶν πιστῶν τήν εἰκόνα τῆς Ἀρχιερωσύνης, χτυπώντας τούς ἄλλους ἀρχιερεῖς πού τόν ἀδίκησαν.

Παρακαλῶ πολύ ὄλους μας νά ἐγκύψουμε μέ πολλή εὐλάβεια σ'αὐτήν τήν πτυχή τῆς ζωῆς τοῦ Ἁγίου Πενταπόλεως καί στήν θεανδρική στάση του γιατί καθέννας μας ἔχει ἡ ἐνδέχεται νά ἔχει πικρίες συκοφαντικῆς στό μετερίζι ἀπό τό ὅποιο μάχεται.

Στή συνέχεια για ένα έτος ταλαιπωρήθηκε «φυτοζωών», λέει ο βιογράφος του Άγιος πρ. Παραμυθίας Τίτος Ματθαιάκης, ζητώντας στην Αθήνα εργασία και μή βρίσκοντας. Επί τέλους στις 15 Φεβρουαρίου 1891 διορίσθηκε ιεροκήρυκας του Νομού Εύβοίας, σπάνιο φαινόμενο στα χρονικά της Εκκλησίας. Δηλ. Επίσκοπος να διορίζεται απλός ιεροκήρυκας. Όμως δέχθηκε και εργάσθηκε δύομισή χρόνια ακάματα πνευματικά, αγάπησε το λαό του Θεού και αγαπήθηκε. Πάλι δυσκολίες και μετάθεση στο Νομό Φθιώτιδος και Φωκίδος. Αξίζει και πάλι να τονισθεί η κρυστάλλινη ποιότητα του ποιμαντικού του λειτουργήματος που εκφράζει το αποχαιρετιστήριο γράμμα του Δημάρχου Κυμαίων Καρυστίας προς τον Άγιο.

Ο Κύριος όμως άφου τον προετοίμασε με την θλίψη και τον διωγμό, άφου του έκλεισε τις άλλες πόρτες, του άνοιξε την ύψηλή και μεγάλη προοπτική του Διευθυντή της Ριζαρείου Έκκλησιαστικής Σχολής. Μέ Β. Διάταγμα διορίσθηκε την 1^η Μαρτίου του 1894 και έμεινε σ'αυτήν την περίοπη θέση μέχρι τό 1908, από την όποία παραιτήθηκε, όπως ο ίδιος γράφει στην αίτησή του προς τό Δ. Σ. για λόγους υγείας.

Δεκατέσσερα όλόκληρα χρόνια εργάσθηκε συστηματικά ο Άγιος στό θερμοκήπιο των Ίερατικών κλήσεων. Ό, τι ιερότερο, ό, τι θεανθρωπινότερο, ό, τι χριστοευγενέστερο, ό, τι ούράνιο είχε κατακτήσει με την άσκησή του και με τή χάρη του Θεού, με πολύ ζήλο τό αποτύπωσε στις ψυχές των Ίεροσπουδαστών του. Πίστευε ότι τό νεοσύστατο μετά τον τουρκικό ζυγό έθνος θά μπορέσει να όρθοποδήσει και πνευματικά να μεγαλουργήσει, αν οι ποιμένες αυτού του τόπου τραφούν με τον έπιούσιο Άρτο της Όρθοδόξου Θεολογίας και ποτισθούν με τά άστέρευτανάματα της Όρθοδόξου Ευσθείας. Πετύχαινε πραγματικά να μεταλαμπαδεύσει στις ψυχές των Ίεροσπουδαστών όλη την χριστοφλόγα της ψυχής του, με τον πιο έκλεκτό τρόπο, την έν Χριστώ αγάπη, που είναι τό πιο δυνατό φίλτρο. Αυτό μπορεί να συγκινήσει τό νέο και να βάλει σε συναγερό και κινητοποίηση όλα τά ψυχοδυναμικά του για έγκόσμια και υπερκόσμια δημιουργία.

Ο πρωτοπρεσβύτερος παπαΝικόλας Μυλωνάς και ο Οικονόμος Θεμιστοκλής Παπακωνσταντίνου που τον είχαν δάσκαλο έπαληθεύουν την άριστα παιδαγωγική συμπεριφορά του προς τά νεαρά βλαστάρια. Ποτέ δέν είχαμε δει τό ειρηνικό και χαριέν πρόσωπό του να άλλιοώνεται από τις νεανικές άταξίες.

Είχε μία άπεριόριστη έσωτερική άνεκτικότητα και μεγαλοψυχία λέγουν, με την όποία κατόρθωσε να διορθώσει τις άνωριμότητες των νέων χωρίς να τραυματίσει τό ψυχολογικό πεδίο. Και κάποιος άλλος μαθητής του έλεγε με θαυμασμό για τον Άγιο, ότι άνεχόταν ακόμη και να κοροϊδεύεται μερικές φορές και μολονότι διαισθανόταν πως του λένε ψέμματα δέν επενέβαινε βίαια, αυταρχικά, πειστικά, για να διορθώσει τον άμαρτάνοντα. Αυτή ή αγάπη και ή εκτίμηση προς τά άνώριμα ακόμα παιδιά, τά έφερε λίγο άργότερα σε αυτοσυναίσθηση του σφάλματος, σε μετάνοια και όριστική και ειλικρινή διορθωση. Ήδη από τον καιρό της τριετούς μοναστικής άσκήσεώς του στην Ίερά Μονή της χώρας της Χίου, αλλά και από την περισσή έμπειρία του από την διακονία του στό λεπτό και ευαίσθητο έργο του πνευματικού είχε διαπιστώσει πόσο ευδραυστος είναι ο ψυχολογικός παράγοντας σε κάθε άνθρωπο και πόσο αποφασιστικό ρόλο παίζει στην όλόκληρωση της προσωπικότητας και στον άγιασμό της. Είχε κατέβει, όπως λέει ο Άγιος Ίωάννης ο Σιναΐτης, ο συγγραφέας της Κλίμακος, είχε κατέβει στα βάθη της ψυχής, γνώριζε πολύ καλά τις αντιδράσεις της και ιδιαίτερα την καταστροφή που προξενούν τά πάθη και οι κακίες των μεγαλυτέρων στην άνελίξη και ανάπτυξη των νεωτέρων. Και ήθελε αυτός ο μακάριος άνδρας, να μην πληγώσει, να μην τσαλαπατήσει, να μην σταυρώσει με τιμωρίες τά παιδιά του αλλά να τά άνυψώσει, να τά αναπερώσει, να τά

ἐμψυχώσει μέ τή μέθη τῆς δικῆς του ἐν Χριστῷ ἀγάπης. Εἶχε βιώσει βέβαια αὐτό πού λέγει ὁ πρῦτανος τῶν ἀσκητῶν πατέρων ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος, ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι μέθη ψυχῆς καί ἔχει τήν δύναμη νά μεθύσει καί τούς γύρω.

Κάποιοι ἄλλοι μαθητές του, ὁ Ν. Λούβαρης, θυμᾶται ὅτι προτιμοῦσε ὁ ἴδιος νά υποβάλλεται σέ ἀσκήσεις, γιά παράδειγμα σέ νηστεία, γιά νά μήν τιμωρήσει τό ἀνώριμο εὐδραυστο βλαστάρι, τόν ἱερό σπουδαστή του, ὅταν ἡ διάκριση, πού ἀφθονη εἶχε, τόν πληροφοροῦσε, ὅτι ἡ τιμωρία θά δημιουργήσει ἀπωθημένη ἐμπάθεια ἢ ψυχολογικά τραύματα. Καί δέν πρέπει ἕνας ποιμένας, ἕνας ταγός νά κατατρύχεται ἀπό ψυχολογικά προβλήματα, πού μπερδεύουν τούς γύρω του, καί ἐξουθενώνουν τίς ψυχές καί δέν τίς ὀδηγοῦν στήν ἐλευθερία «ἢ Χριστός ἡμᾶς ἠλευθέρωσε». Ἀναλάμβανε ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ, ὁ θεόπνευστος αὐτός παιδαγωγός πάνω του τό βάρος τῆς ἁμαρτίας τῶν παιδῶν του, γιά νά ἀνοίγει μπροστά τους ὁ δρόμος τῆς προκοπῆς καί τῆς δημιουργίας καί ὄχι τῆς μιζέριας καί τῆς μικροψυχίας.

Πιθανῶς νά ὑπῆρξαν καί περιπτώσεις πού ὁ ἅγιος νά μεταχειρίσθηκε καί τήν παιδαγωγική μέθοδο τῆς αὐστηρότητας, ὅταν οἱ περιστάσεις τό ἀπαιτοῦσαν. Κυριαρχοῦσε πάνω ἀπό ὅλα ἡ Ποιμαντική τῆς ἀγάπης, τῆς καλωσύνης καί τῆς πατρικῆς ἐπισκοπῆς, θά λέγαμε γενναιοψυχίας.

Ὁ Ἰ. Φ. Κωνστανταράκης, μαθητής τοῦ ἁγίου Νεκταρίου, ἀναφέρει ὅτι οἱ ἱεροσπουδαστές εἶχαν νύχτα καί μέρα ἐνώπιόν τους ἕνα ἀρχέτυπο τελείου καί ὀλοκληρωμένου ἀνθρώπου.

Ἦταν φίλεργος καί πολυγραφότατος.

Ἐγραφε θεολογικές μελέτες.

Συνέθετε ὕμνους στήν Κυρία Θεοτόκο πού ὅταν τούς ἔψαλε, μεταρσιωνόταν καί μετέφερε πνευματικό ἐνθουσιασμό στούς μαθητές του.

Τό κήρυγμά του ἦταν πολύ ἐποικοδομητικό καί στό νάό τῆς Σχολῆς καί σέ πολλούς ἄλλους πού τόν καλοῦσαν.

Ἡ Λειτουργία του ἦταν μυσταγωγία καί συναγερμός ὄλου τοῦ ἐκκλησιάσματος πρὸς τόν ἐν Τριάδι Κύριο.

Πρὸς τούς ἑτερόδοξους συμπεριφερόταν μέ εὐγένεια καί καλωσύνη χωρίς νά κρύβει κανένα σημεῖο τῆς Ὁρθοδόξου ὁμολογίας του.

Παράλληλα σημειώνει ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος «ὁ μετέπειτα ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν» πού τόν δέχθηκε στήν Διεύθυνση τῆς Σχολῆς, ἐνδιαφέρθηκε ὁ ἅγιος Νεκτάριος γιά τόν κῆπο τῆς Σχολῆς, γιά τήν εὐρυθυμία λειτουργία ὄλων τῶν συνεργείων της, γιά τήν ἀπρόσκοπτη Διεύθυνση καί τό ὄλο πολιτιστικό κλίμα της. Δέν ἦταν δυνατό ὁ ἀνθρωπος πού εἶχε ταξινομήσει παραδεισιακά τά ἐσωτερικά πνευματικά του ζητήματα, δέν ἦταν δυνατόν νά μήν ἐκφράσει αὐτήν του τήν ἐσωτερική του χριστοαρμονία καί νά μήν τήν ἀπεικονίσει ταπεινά ἀπό ὅλα του τά ἀγαπημένα πρόσωπα, σ' ὅλα τά πράγματα γύρω του καί σ' ὅ,τι ἄγγιζε.

Ἀποκορύφωμα καί ἀποκρυστάλλωμα τῆς ὄλης του ποιμαντικῆς δραστηριότητος ὑπῆρξε ἡ ἀνασύσταση τῆς Γυναικείας Ἱ. Μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος, στήν Αἴγινα. Ὅλο του τόν μισθό πού ἔπαιρνε ἀπό τήν Ριζάρειο τόν διέθετε γιά νά κτισθεῖ ἡ ἐρειπωμένη Ἱερά Μονή καί γιά νά συντηροῦνται οἱ μοναχές τῆς ἀδελφότητος.

Ἐνδιαφερόταν να γίνει ἕνα ὠραῖο ἐκκλησιαστικό οἰκοδόμημα , ὅπως καί ἔγινε, γιά νά στεγάσει ἕνα ἱερό ἡσυχαστήριο καί φροντιστήριο Ὁρθοδόξου μοναστικῆς εὐσεβείας . Εἶχε ἀγαπήσει μέ πάθος ἀπαδές , ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης ,τὴν φιλανθρωπία καί χαιρόταν νά ξοδεύει τὸν μισθό του τόσο γι'αὐτό τὸν σκοπὸ ὅσο καί γιά περιπτώσεις φτωγῶν ἀνθρώπων ,πού τοῦ ζητοῦσαν βοήθεια. Ἦταν ἀχόρταγος στό νά δίνει ,τόσο πού μερικές φορές δέν εἶχε τά ναῦλα του ,γιά νά ἐπισκεφθεῖ τὴ μοναστικὴ ἀδελφότητα τῆς Ἁγίας Τριάδος πού παρακολουθοῦσε πνευματικά καί τὴν καθοδηγοῦσε , ἐνῶ παράλληλα ἦταν διευθυντὴς στὴ Ριζάρειο.

Τίς ἡμέρες τῶν διακοπῶν τοῦ Πάσχα ,τῶν Χριστουγέννων καί τοῦ καλοκαιριοῦ ἔμενε στὴν ἱερά Μονή τῆς Ἁγίας Τριάδος καί προσπαθοῦσε ἐφαρμόζοντας τοὺς αὐστηροὺς ἀσκητικούς ὅρους τοῦ Μ. Βασιλείου , νά ὀργανώσει φιλόθεα καὶ φιλάνθρωπα τὴν ἐσωτερικὴ ζωὴ τῆς ἀδελφότητας.

Εὐτυχῶς πού μᾶς ἔχουν διασωθεῖ 136 ἐπιστολές τοῦ Ἁγίου ,πού ἔστειλε ἀπὸ τὴν Ριζάρειο στὴ μοναστικὴ ἀδελφότητα τῆς Ἁγίας Τριάδος. Μέσα σέ αὐτὴ διακρίνεται ἡ λαμπρότητα καὶ ἡ ὠραιότητα τοῦ παρθενικοῦ του χαρίσματος πού αὔξησε ὁ Χριστὸς ἑκατονταπλάσια μέσα του μέ σύμφωνη τὴν ἀγαθὴ προαίρεσή του.

Ἐπίσης διακρίνεται ἡ πνευματικὴ ,ἡ ἐν Χριστῷ ἀγάπη τοῦ ἁγίου πρὸς τά πνευματικά του τέκνα , τίς μοναχές , μέσα στίς ψυχές τῶν ὁποίων , ὅπως ὁ θεῖος Παῦλος , θέλησε νά μορφώσει τὸν Χριστὸ καί τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ. Πρότυπό του στὴ φιλανθρωπία εἶχε τὸν ἅγιο Νικόλαο πού ἀπὸ μικρὸς εἶχε ἀγαπήσει καί τὸν εἶχε προστάτη του.

Ὁ π. Θεόκλητος Διονυσιάτης τονίζει στό «ὠραιότατο βιβλίό του «ὁ ἅγιος Νεκτᾶριος ὁ θαυματουργός» ὅτι μέσα στίς ἐπιστολές αὐτές φαίνεται ἡ μεγάλη διάκριση πού εἶχε ὁ ἅγιος . Σέ κάθε μιά μοναχὴ δίνει τίς κατάλληλες γι'αὐτὴν ὁδηγίες , σεβόμενος τά προσωπικά ὅρια ἀντοχῆς της καὶ ἀνοίγοντάς της τὸν κατάλληλο δρόμο πού θά ὀδηγήσει αὐτὴν πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστὸ , χωρὶς νά ἰσοπεδώνει τὸ πρόσωπο.

Ἦξερε πολὺ καλά αὐτὸς ὁ θαδυνοῦστατος ἐπίσκοπος πόσο σημαντικὸς εἶναι ὁ ρόλος τῆς γυναίκας μέσα στη ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας . Γι'αὐτό χωρὶς νά ὑποτιμᾷ τὸ Μέγα Μυστήριό τοῦ γάμου, λέγει ὁ π. Θεόκλητος , ὅμως προσπαθεῖ νά καταρτίσει ἄριστα τὴ γυναικεία προσωπικότητα στὴν εὐσέβεια καὶ στὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ , γιά νά ἔχει ἡ κοινωνία , τά δείγματα ἔστω , τῆς ἀληθινῆς χριστιανικῆς ζωῆς ,σαρκωμένης στά πρόσωπα τῶν μοναζουσῶν. Μέσα σέ αὐτές τίς ἐπιστολές μποροῦν καί οἱ σημερινές Χριστιανές νά σπουδάσουν τὸ γνήσιο χριστιανικὸ φεμινιστικὸ κίνημα , πού συνοψίζεται στὴν ἐν Χριστῷ ὑπακοή ,στο ὑπάκουο κλίμα της καί στὴν ἀτμόσφαιρά της.

Καί στ'ἀλήθεια πέτυχε ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ νά φυτεύσει καί μετὰ τὴν παραίτησή του ἀπὸ τὴν Ριζάρειο , μένοντάς κοντά τους , νά καταρτίσει τὴ μοναστικὴ αὐτὴ ἄμπελο τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος, πού ἡ ζωὴ καί ἡ ἀκτινοβολία της συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1898 ἔκανε περιοδεῖα προσκυνηματικὴ στό Ἅγιο Ὄρος. Πῆρε εὐλογίες ἀπὸ τὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας , ἔδωσε ὅμως καί ἀπὸ τὸ ταμεῖο τῶν δικῶν του θησαυρῶν στοὺς μοναχοὺς πού μέ πολλὴ χαρὰ τὸν καλοδέχθηκαν καί ξεχωριστὰ τίμησαν ἐπίσημα τὸν ταπεινόφρονα ἱεράρχη. Ἡ ἐπικοινωνία του μέ ἁγίους μοναχοὺς , ὅπως τὸν π. Δανιὴλ Κατουνακιώτη , τὸν συνέδεσε πνευματικά μέ τὸ Ἅγιο Ὄρος, ἔτσι ὥστε ἐπιστρέφοντας στὸν κόσμο , νά εἶναι ἕνας ἀγιορείτης ἐκτὸς Ἁγίου Ὄρους καί μέσα στὴν ὑπακοή τῆς δικῆς του , ἅς ποῦμε δικῆς του , μονῆς.

Αφήσαμε μιά πτυχή τῆς ζωῆς του τελευταία . Σκόπιμα. Γιά νά τήν τονίσουμε. Βέβαια ἀπό ὅσα μέχρι τώρα ἔχουμε ἀναφέρει διαφαίνεται ὀλοκάθαρα.

Ὁ Ἅγιος Νεκτάριος ἦταν ἕνας χαρισματοῦχος πνευματικός.

Αὐτόπτης μάρτυς μου ἀνέφερε ὅτι τόν εἶδε νά εἰσέρχεται στό ἱερό βῆμα , νά φορᾶ τό πετραχήλι του καί νά πηγαίνει νά κατασπάζεται τόν ἐσταυρωμένο καί νά κλαίει. Μετά ἀπό αὐτήν τή μυσταγωγική καί κατανουκτική προετοιμασία προσφερόταν νά βοηθήσει στό Μυστήριο τῆς ἱ. ἐξομολογήσεως ὄχι μόνο τίς μοναχές πού πρωτύτερα ἀναφέραμε , ὄχι μόνο τούς ἱεροσπουδαστές του , ἀλλά καί τόν κοσμάκι πού συνέρρεε γιά νά ἀποδέσει τόν βαρῦ κλοιό καί φόρτο τῆς ἁμαρτίας.

Ἰκανότατος στόν ποιμαντικό διάλογο , ἀμέσως ἀποσπούσε τήν ἐμπιστοσύνη τοῦ ἐξομολογουμένου. Πρόσωπο μέ πρόσωπο ὁ πνευματικός πατέρας μέ τόν πνευματικό υἱό /τήν πνευματική θυγατέρα, μποροῦσε μέ τήν δύναμη τοῦ Τελεταρχικοῦ καί ζωοποιῦ Πνεύματος καί μέ τήν ἀπάθεια τῆς ἄσπιλης καί ἀμόλυντης ψυχῆς του , νά ἀνασπᾶ ἀπό τήν ἄβυσσο τό ναυαγημένο καρᾶβι, ὅπως σοφότατα περιγράφει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης. Μέσα στό κλίμα τῆς ἐν Χριστῷ θερμῆς καί ἀπλῆς ἀγάπης , μποροῦσε μοναδικά νά ἐκφρασθεῖ καί εἰλικρινά νά ἐξαγορευθεῖ ὁ ἁμαρτωλός καί φιλόστοργα νά ἐμφυσήσει τήν Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί τήν ἄφεση ὁ χαρισματοῦχος πνευματικός Πατήρ.

Τέλος ἡ ἀγαθή Πρόνοια τοῦ Θεοῦ οἰκονόμησε ἔτσι τή ζωή τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου , ὥστε παραιτούμενος ἀπό τήν Ριζάρειο νά ἀποσυρθεῖ στήν Ἱερά Μονή τῆς Ἁγίας Τριάδος, νά βοηθήσει ἀποφασιστικά στήν ὀργάνωση τοῦ Κοινοβίου τῆς μέχρι τό 1920 ὅποτε καί παρέδωσε νικηφόρα τήν ἁγία ψυχή του στόν Κύριο.

Μέ μιά τόσο πλούσια καί ἐκλεκτή ποιμαντική προσφορά μάνιασε ὁ δαίμονας τῆς συκοφαντίας . Ἄνθρωποι μικρόψυχοι , ἐξ ἰδίων κρίνοντες τά ἀλλότρια , κολλημένοι σά στρεΐδια στά πάθη τῆς ἀνηδικότητος , πρόβαλαν τον ἄβυσσαλέο ψυχικό ρύπο τους στό πρόσωπο τοῦ ἁγίου .Τούς ἦταν ἀδιανόητος ὁ παρθενικός τρόπος ζωῆς, ὁ τρόπος πού ὁ νέος Ἀδάμ, ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ἐγκαινίασε μέ τό παρθενικό πρόσωπό του στή νέα δική του δημιουργία, στήν Ἐκκλησία του. Ἐπλασαν λοιπόν μύθους , ἀπό το βορβορῶδες ὑλικό πού τούς χορήγησε ὁ μισόκαλλος καί προσπάθησαν νά σπιλώσουν , τόν ἄσπιλο. Μαζί τους μπλέχθηκαν καί κάποιοι ἄλλοι «ἐκκλησιαστικοί ταγοί»πού σάν ἀφελεῖς καί ἀδόκιμοι στήν κατά Χριστό ζωή , παρασύρθηκαν στίς δεινές συκοφαντίες .

Ἀρνητικό ἦταν καί τό κοινωνικό-πολιτικό κλίμα τῆς ἐποχῆς πού μισοῦσε τά μοναστήρια, ἐπηρεασμένο ἀπό θανατικό ἐπιτελεῖο πού εἶχε ἐγκατασταθεῖ στήν Ἑλλάδα καί προσπαθοῦσε νά τήν ἐκπολιτίσει. Δέν μποροῦσαν μέ κανένα τρόπο νά χωνέψουν πῶς ὁ Διευθυντής τῆς Ριζαρείου καταντᾶ στόν καλογερίκο τρόπο ζωῆς. Ἐβδομήντα δύο χρονῶν ἄνθρωπος πλέον ὁ Ἅγιος καί συκοφαντεῖται ἄσχημα. «Οὔτος τās ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καί περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται», λέγει ὁ προφῆτης Ἡσαΐας, γιά τόν Κύριό μας. Τά ἴδια συμβαίνουν καί στόν Ἅγιο.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας , ὑποστηρίζουν ὅτι τό ἀφορητότερο μαρτύριο γιά ἕναν ἀθῶο εἶναι ἡ συκοφαντία. Καί τήν ἐπιτρέπει ὁ Κύριος στους δικούς του γιά μείζονα τελείωση καί οὐράνια δόξα.

«Ὡστόσο ἡ χάρη πληθαίνει πάνω του καί ἐπαληθεύεται με τά ποικίλα θαύματα πού τελοῦνται μέ τά ἁγιασμένα χέρια του καί τίς διάπυρες εὐχές του . Ὁ ἴδιος ὅμως σωματικά

κάμπτεται. Μία χρόνια προστατίτιδα πού είχε, επιδεινώνεται , για λίγο θεραπεύεται από τήν Παναγία τήν Χρυσολέοντισσα στήν Αϊγίνα πού προσκύνησε, αλλά και πάλι θάρυνε. Μεταφέρθηκε στήν Αθήνα, στό νοσοκομείο Αρεταίειο , σάν άπλός ιερομόναχος , έμεινε δύο μήνες και ένώ τόν έτοιμάζαν οί γιατροί για έγχείρηση , παρέδωσε το πνεύμα του τή νύχτα στις 8 Νοεμβρίου 1920.

Ό Άγιος του αιώνα μας όπως πετυχημένα τόν άπεκάλεσε ό λογοτέχνης Σώτος Χονδρόπουλος, στά τελευταία του, ρίζωσε στήν Ίερά Μονή τής Άγίας Τριάδος σάν Έλαιά κατάκαρπος και σάν τό δένδρο τό πεφυτευμένο παρά τας διεξόδους των ύδάτων ό τόν καρπόν αυτού δώσει.

Και έδωσε αναρρίθμητους καρπούς στήν Έκκλησία και στό έθνος μας. Και από εκεί μεταπήδησε στή ζωή αής Άγίας Τριάδος πού τόσο είχε λαχταρήσει.

Κάποιοι ονομάζουν τόν Άγιο Νεκτάριο, Χρυσόστομο του αιώνα μας, τόσο για τήν πολυσχιδή προσωπικότητά του, όσο και για τό πλούσιο και πολύμορφο έργο του.

Δέν είναι καθόλου υπερβολικό να συμφωνήσουμε με αυτόν τόν ύψηλό χαρακτηρισμό και τήν έκλεκτή παρομοίωση, γιατί πράγματι ό Άγιος Νεκτάριος ολοκληρώθηκε σε μία καθολική προσωπικότητα. Μολονότι μοναχός αρχικά και άσκητής , με αυστηρούς περιορισμούς και μοναστικούς κανόνες, όμως τόσο πολύ διευδύνθηκε ή προσωπικότητά του, ώστε να φθάσει στα μέτρα των Μεγάλων Άγίων και μάλιστα τά Χρυσοστομικά.

Ό Άγιος άφού έλυσε όριστικά τό ύπαρξιακό του πρόβλημα άνοιχθηκε με τήν σώζουσα χάρη του έν Τριάδι Θεού στον μεγάλο γάμο τής Έκκλησίας. Ξεκινώντας από τόν Μοναχισμό έφθασε στον τελικό προορισμό, Θεανθρώπινο προορισμό πού είναι ή ένωση με τόν Θεό και τήν έν Χριστώ άδελφότητα.

Κατάκτησε χαρακτηριστικά και βίωσε τόν μυστικό Γάμο τής ψυχής του με τήν Έκκλησία του Χριστού, στήν όποία και όλόψυχα και άφιερώθηκε.

Λειτουργός με φλόγα πύρινη, φιλοστοργικότατος και διακριτικότατος πνευματικός Πατήρ , ύψιπέτης Θεολόγος , συγγραφέας όχι κοινός , Θεόπνευστος, ιεροκήρυκας , παιδαγωγός άριστος, θαυματουργός και έν ζωή και μετά θάνατον , κοινωνικός εργάτης και βαθύς και άκαταπόνητος . Καλλιεργητής ιερατικών κλήσεων και τό κυριώτερο, θεόπτης του άκτίστου θαωρίου φωτός, προσέφερε άπειρες ευεργεσίες στό Όρθόδοξο Νεοελληνικό έθνος μας. Δυνατό πρότυπο για όλους μας, κληρικούς και λαϊκούς καθηγητές και ιεροσπουδαστές , τόν τιμάμε , Αυτόν τόν ένδοξο θεράποντα του Χριστού και έξαιτούμεθα τίς διάπυρες ευχές του προς τόν Κύριο.

Για να δώσει προφητική και Τριαδική Ίερωσύνη κατ'είκόνα και όμοίωσιν του Άγίου Ίεράρχου,

Λαό με φωτόμορφα και θεοφώτιστα τέκνα τής ζωντανής Έλληνορθόδοξου Έκκλησίας.

Και τό κυριώτερο, τή νέα γενιά παραλαμβάνουσα μετά φόβου Θεού και άγάπης , τήν ολοζώντανή μας Θεανθρώπινη παράδοση, με τίς πανάγιες ευχές του έν άγίοις ένδόξου πατρός ήμων Νεκταρίου επισκόπου Πενταπόλεως του θαυματουργού.